

En engagerad sökare

Välbesökta, populära platser där många människor rör sig; kaféer, restauranger, särskilda butiker eller hela stadsdelar, drar alltid till sig ännu fler människor; man vill helst vara där de andra är. Människan är en social varelse som ständigt söker upp dessa platser. Det finns ett slags svårdefinierad dynamik som gör att vissa platser blir mycket mer attraktiva än andra.

Fotografen Robert Versa har under flera års tid ständigt återvänt för att dokumentera vad som händer i kvarteren på Söder i Helsingborg. Det finns någonting där som utövar en stor lockelse på honom. Genom att kontinuerligt fotografera en avgränsad del av staden framträder en alltmer nyanserad bild som denne fotograf vill få oss andra att ta del av. Hans bilder visar både glädje och sorg, ensamma människor på gatan, demonstrationer och stora folksamlingar, polisinsatser, det dagliga livet i kvarteren, berusade och utslagna. Bilderna skildrar ett brett spektrum av händelser och skilda existenser, och under de senaste åren har han ständigt sökt sig tillbaka till dessa miljöer.

Vad Robert Versa visar i sina foton från Söder är vad som händer i ett samhälle när det kommer människor från andra delar av världen, från andra kulturer med helt andra erfarenheter. Människor som försöker omvandla sina kunskaper och drömmar, och etablera sina familjer i en helt ny miljö i ett helt annat samhälle. Han visar vilka konsekvenser detta kan få – både på gott och ont - och hur det växer fram och avtecknar sig på gator och torg på Söder i Helsingborg. Han beskriver med hjälp av sin alltid beredda och medhavda kamera den omfattande integrationsprocess som pågår i Sverige idag.

Det har aldrig varit tänkt som en objektiv dokumentation av en viss stadsdel i Helsingborg. Tvärtom, det är en i högsta grad subjektiv serie bilder vi nu kan bevittna. Det är Robert Versas bilder av stadsdelen och de människor som lever och rör sig där. Det som visas i denna bok är resultatet av 3-4 års ständig nyfikenhet. Det som driver hans arbete framåt är en fascination och glädje över att kunna använda sin kamera till något som verkligen engagerar honom på djupet.

Under senare år har vi sett ett allt större intresse för det dokumentära, inte bara inom fotografien, utan kanske snarare på film och tv. Filmare som Michael Moore får mycket uppmärksamhet och doku-genrer i tv experimenterar ständigt med nya former. Inom fotografien och konsten är det också många som använder det dokumentära som utgångspunkt.

När man tänker på klassiskt svart-vitt dokumentärfotografi med stads- och gatuscener, är det de stora pionjärerna från förra sekelskiftet och framåt som dyker upp i minnet: Jacob Riis, Eugène Atget, Alfred Stieglitz, Lewis Hine, Paul Strand, Andre Kertész, Brassai, Walker Evans och Dorothea Lange, för att bara nämna några. Idag är det inte många som arbetar vidare i den traditionen, det har blivit en historisk kategori. Det fanns särskilda skäl till att arbeta på det sättet, dels tidsmässigt men också att mediet uppfattades som ett objektiv vittne. Man såg sig som sanningsvittnen, och man dokumenterade sin tid med kameran för att kunna visa upp för de efterlevande hur det verkligen var.

Robert Versa uppfattar sig nog inte som arvtagare till dessa fotografer. Han är inte en borttappad länk i en idag avsmnad historisk kategori. Han är först och främst socialt och existentiellt engagerad i människor och det liv de lever i en utvald del av Helsingborg. Han är intresserad av vad dessa människor gör, hur och varför de gör det. Egentligen samma skäl som drev många av de äldre fotograferna, men fotografins roll är en annan idag där dokumentära, subjektiva och konstnärliga anspråk, i kombination med flödet av bilder, har förändrat situationen dramatiskt.

Samtida dokumentärfotografi förmedlar inte information på samma sätt som det gjorde förr. I dagens bildrika värld får den här typen av bilder en annan betydelse. De blir mer subjektiva, men de är också öppna för tolkning på ett annat sätt än tidigare. De använder ambivalens och mångtydighet som en styrka, istället för som tidigare en auktoritär röst som dikterade betydelse och innehåll.

Robert Versa är inget sanningsvittne. Han vill visa upp sin bild av det han sett genom sin sökare, eller snabbt skjutit från höften. Han är en engagerad fotograf som genom sina bilder visar medmänsklighet och djup förståelse för andra människor. Som andra generationens invandrare kan han säkert identifiera sig med och leva sig in i vad många av dessa människor brottas med när de möter det svenska samhället.

Robert Versas fotografiska arbete utförs med stor kärlek och ett ovanligt socialt engagemang. Han visar oss att mänsklig misär och solidaritet och värme bor grannar, och att tillvaron på Söder är full av alldagliga bestyr och stor dramatik.

Magnus Jensner
Chef/Director Moderna Museet Malmö